

Den israelisk-turkiska dynamiken efter Assadregimens fall

Marianna Serveta och Aras Lindh

Maktskiftet i Damaskus har återverkningar bortom Syriens gränser. Assadregimens fall innebär avsevärt förändrade förutsättningar för grannländer som Israel och Turkiet att få genomslag för sina intressen. Det här memot utforskar möjliga utmaningar och möjligheter som det nya läget i Syrien kan skapa och hur dessa kan påverka den säkerhetspolitiska dynamiken mellan Israel och Turkiet.

EFTER ASSADREGIMENS FALL, och till följd av en förändrad regional maktbalans råder nya geopolitiska förutsättningar i Mellanöstern. Händelseutvecklingen i Syrien går i rask takt, och påverkar en rad statliga och icke-statliga aktörer i och bortom regionen. I skrivande stund pågår en politisk övergångsprocess i Damaskus, där milisgruppen *Hayat Tahrir el-Sham* (HTS) försöker skapa en ny politisk riktning för Syrien, etablera nya diplomatiska förbindelser med omvärlden och stärka landets krisande ekonomi. Samtidigt kontrollerar de nya makthavarna i Damaskus långt under hälften av Syriens territorium och situationen i landet präglas av en rad osäkerhetsfaktorer. För Syriens grannländer innebär situationen en ny verklighet att förhålla sig till. Det här memot fokuserar på dynamiken mellan två av de mest inflytelserika grannarna, Israel och Turkiet. De båda länderna har omfattande säkerhetspolitiska intressen i Syrien och har i olika utsträckning egen militär närvaro i landet. Vad som händer i Syrien kan ha direkt politisk, militär och möjligen ekonomisk påverkan för respektive land.

Historiskt har Israel och Turkiet haft en fungerande relation med omfattande politiska och ekonomiska förbindelser. Även om Israels och Turkiets intressen emellanåt hamnat på kollisionskurs, som med Ship to Gaza-incidenten 2010, har den israelisk-turkiska relationen präglats av en stor dos pragmatism. Den israelisk-turkiska relationen ställdes dock inför sin kanske tuffaste prövning när Turkiet med eftertryck ställde sig på Hamas sida efter den islamistiska gruppens angrepp på Israel den 7 oktober 2023. Till följd av maktskiftet i Damaskus behöver Israel och Turkiet förhålla sig till varandras intressesfärer på ett nytt sätt, något som för

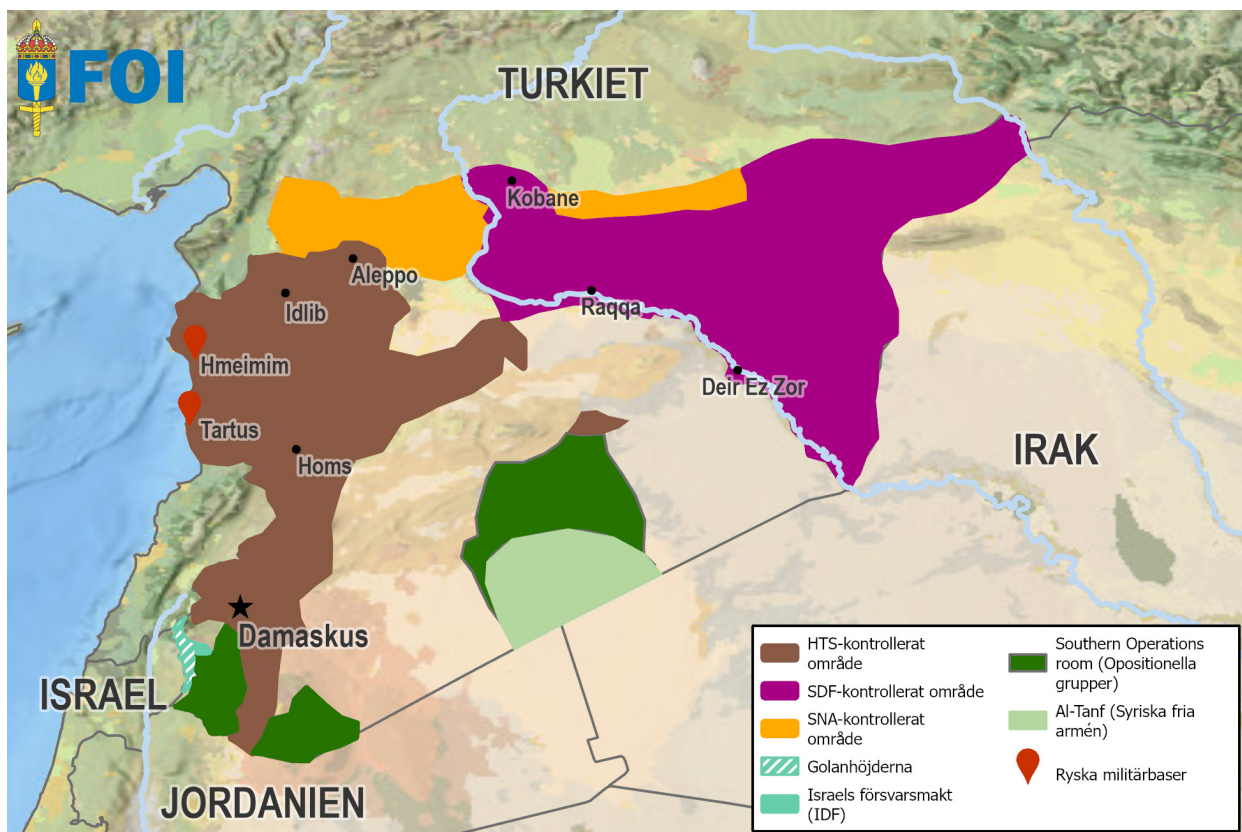
med sig både utmaningar och möjligheter. Detta kan i ett vidare perspektiv påverka aktörer som Nato, EU och Sverige.

Syftet med det här memot är att reflektera över hur den israelisk-turkiska dynamiken kan utvecklas till följd av Assadregimens fall i Syrien. Memot beskriver inledningsvis läget i Syrien efter maktskiftet, varefter det redogör för Israels respektive Turkiets övergripande intressen i landet samt hur de arbetar för att främja dessa. Avslutningsvis ger memot några exempel på omständigheter som kan fördjupa friktionen länderna emellan, respektive gynna den israelisk-turkiska dynamiken.

MAKTSKIFTET I SYRIEN

Med Assadregimens fall förändrades den regionala maktbalansen avsevärt genom kraftigt reducerat iranskt och ryskt inflytande, samtidigt som det skapade förutsättningar för inflytande över Syrien för länder som Turkiet och flera av gulfstaterna. Kort efter att HTS grep makten i Damaskus tillsatte milisgruppen en övergångsregering – baserad på den regering som tidigare styrde det HTS-kontrollerade Idlib i nordvästra Syrien – med uppgift att leda landet fram till att val hålls. Det är emellertid oklart vilken riktning denna övergångsregering, som har en tilltagande moderat framtoning, vill föra Syrien i.¹

Parallellt finns en rad osäkerhetsfaktorer som denna regering behöver hantera. HTS kontrollerar inte hela Syriens territorium. Nordöstra Syrien står under det USA-stödda *Syrian Democratic Forces* (SDF:s) kontroll.² Andra delar av norra Syrien kontrolleras av Turkiet-stödda *Syrian National Army* (SNA).³ Israel har intagit den demilitariserade buffertzonen under kontroll av FN

Figur: Syrien efter Assadregimens fall.

Design: Marianna Serveta.

Källa: Institute for the Study of War (ISW).

i södra Syrien. Andra delar av södra Syrien kontrolleras av en ad hoc-koalition som för närvarande kallas för *Southern Operations Room*. Några av grupperna i koalitionen har under ett tidigare skede av kriget i Syrien slutit uppgörelser med Assadregimen och förmodas ha kopplingar till Ryssland. Denna koalition är inte en del av HTS, men flera av grupperna i koalitionen deltog i erövringen av Damaskus. Koalitionen står för tillfället på HTS-regeringens sida, trots tecken på sprickor.⁴ Det finns också exempel, om än i mycket liten skala, på strider som har uppstått mellan möjligt Iranunderstödda, Assadlojala, grupper och HTS. En annan viktig fråga är huruvida HTS kommer att lyckas konsolidera de egna leden givet spänningen mellan den alltmer moderata framtoningen och dess jihadistiska arv.⁵

TURKIETS INTRESSEN I SYRIEN

Maktskiftet i Syrien har gett Turkiet en mycket framskjuten position att kunna verka för att genomdriva sina intressen, till stor del tack vare landets mångåriga stöd till rebellgrupper i Syrien, framför allt SNA, men även HTS. Under den period HTS hade sin bas i Idlib-provinsen förekom en del samverkan mellan Turkiet och

delar av milisgruppen, som efter maktskiftet stärkt sin samverkan med SNA.⁶

Turkiet, i kraft av sin politiska inriktning, geografiska position och militära styrka, utgör en central aktör för HTS att förhålla sig till, och det förefaller ligga i Turkiets intresse att använda sitt inflytande över HTS. Efter maktskiftet har Turkiet öppnat för att stryka HTS från sin terrorlista. Utrikesminister Hakan Fidan var bland de första utländska ledarna att besöka HTS-ledaren Ahmed al-Sharaa, som i sin tur besökte Turkiet i början av februari.⁷ Turkiet har erbjudit den syriska övergångsregeringen militärt stöd och kapacitetsbyggande insatser, och i skrivande stund förekommer medieuppgifter om ett nära förestående försvarsavtal som innebär att Turkiet tillåts etablera två militärbaser i landet.⁸ Följaktligen ligger det också i Turkiets intresse att HTS kan konsolidera sin kontroll över hela Syriens territorium, eftersom det ökar Turkiets möjligheter till inflytande i hela landet och reducerar risken för decentralisering och instabilitet.⁹

Ett stabilt och sammanhållet Syrien under en regering ger också Turkiet förutsättningar att repatriera de långt över tre miljoner syriska flyktingar som vistas i

Turkiet, liksom för den turkiska fastighetssektorn att bidra till Syriens återuppbyggnad, vilket den turkiska regeringen hoppas ska stärka den egna krisande ekonomin.¹⁰ Ett stabilt Syrien innebär även att Turkiets förutsättningar till utrikespolitiskt inflytande i regionen som helhet stärks, såväl i östra Medelhavet som gentemot länder som Israel, Libanon, Jordanien, Förenade Arabemiraten, Irak och Iran.

Ett annat centralt turkiskt intresse är att bekämpa framväxten av det kurdiskledda självstyret under kontroll av det USA-stödda SDF, där den kurdiska milisen *Yekîneyên parastîna gel* (sv. Folkets försvarsenheter, YPG) ingår. Turkiet menar att YPG är en förgrening av terrorklassade *Partiya Karkerên Kurdistanê* (sv. Kurdistans arbetarparti, PKK). För att lyckas med det har Turkiet använt sig av en rad mindre milisgrupper som ingår i SNA, vilka har tagit kontroll över betydande delar av gränsområdet mot Turkiet. Kort efter maktskiftet i Damaskus intensifierades striderna mellan Turkiet-stödda SNA och USA-stödda SDF i gränsområdena och Turkiet har återkommande hotat med en markinvasion mot YPG i nordöstra Syrien om milisen inte avvecklas. Samtidigt förefaller frågan vara tätt sammanvävd med en inrikespolitisk process i Turkiet som inbegriper förhandlingar med PKK-ledaren Abdullah Öcalan.¹¹ I skrivande stund är det oklart vad den processen kan mynna ut i.

ISRAELS INTRESSEN I SYRIEN

Israels säkerhetspolitiska intressen i Syrien har anpassats till följd av den förändrade maktdynamiken i landet. Israel ser med viss oro på ett Syrien lett av en grupp som är sprungen ur jihadistisk ideologi, vilket landet befärar kan komma att utgöra ett hot mot dess säkerhet. Ytterligare ett orosmoment för Israel är vilka aktörer som finns eller kan komma att etablera sig i det splittrade Syrien har förmågan att utgöra hot mot Israels säkerhet.¹²

Ett stabilt (dock inte nödvändigtvis enhetligt) Syrien ligger i Israels intresse. I idealfallet skulle Israel vilja se att Syrien är tillräckligt starkt för att kunna motstå iransk påverkan, men tillräckligt svagt för att inte kunna hota Israel militärt och för att långsiktigt tvingas tolerera Israels ökade militära närvaro på syriskt territorium.¹³

Israel befärar att HTS (med turkiskt understöd) kan låta Hamas och andra palestinska grupper att organisera sig i Syrien, inte minst i närheten av Golanhöjderna, och på sikt till och med genomföra attacker mot Israel.¹⁴ Vidare ligger det i Israels intresse att säkerställa att den brutna iranska landkorridoren, som sträckt sig över Irak, Syrien och Libanon för bland annat vapensmuggling, inte kan återupptå.¹⁵

Kort efter HTS maktövertagande i december 2024 genomförde Israel omfattande attacker mot strategiska militära mål i Syrien, i vad som närmast kan beskrivas som en slags "proaktiv aggression", ytterst syftandes till att Assadregimens efterlämnade militära utrustning inte ska kunna riktas mot Israel.¹⁶ På så sätt har Israel både förebyggt att vapen hamnar i fel händer, och kraftigt försvagat den framtida syriska krigsmaktens förmågor. Israel sätter likhetstecken mellan å ena sidan territoriell expansion och militär kontroll och å andra sidan fysisk säkerhet, vilket är varför landet har flyttat fram sina trupper längre in i södra Syrien.¹⁷ Israel har dessutom uttryckt stöd för den kurdiska milisen YPG och självstyret under dess kontroll delvis som ett sätt att motverka turkisk expansion i norra Syrien liksom möjligen att skifta fokus från situationen i Palestina och på Gazaremsan.¹⁸ Israel har av liknande anledningar haft viss kontakt med druser, alawiter samt mer moderata sunnigrupper.¹⁹

ISRAEL OCH TURKIETS HOTUPPFATTNINGAR

Både Israel och Turkiet förefaller göra bedömningen att de kan hantera sina säkerhetsbekymmer i södra respektive norra Syrien genom att försöka konsolidera sitt inflytande i respektive del av landet. Ländernas konkurrerande intressesfärer i Syrien skapar emellertid ett dilemma: det som Israel betraktar som defensivt agerande kan Turkiet uppfatta som offensivt, och det som Turkiet betraktar som defensivt kan uppfattas av Israel som offensivt agerande.

Turkiet betraktar YPG:s närvaro i Syrien som ett hot mot Turkiet självt, och befärar att den självutropade kurdiskledda administrationen i nordöst formaliseras i en ny syrisk konstitution på motsvarande sätt som i Irak. Turkiet vill således vara en del av varje förhandling som kan påverka utfallet i fråga om kurdernas status i norr. Med Assadregimens fall ställdes frågan om självstyrets framtid på sin spets, och i den processen har Ankara intensifierat sina ansträngningar för att bekämpa de USA-stöttade SDF-styrkornas ledande komponent, YPG. Den kurdiska milisen har i sin tur sökt stöd hos ett flertal aktörer, däribland Israel, för att kunna stå emot Turkiet.²⁰

Turkiet är medlem i den USA-ledda internationella koalitionen mot terrorgruppen Islamiska staten (IS). Samtidigt är Turkiet ute efter de kurdiska styrkor som USA använder sig av för att bekämpa IS och framhäver ofta att det påstådda hotet från IS är ett sätt för SDF att rättfärdiga sin fortsatta närvaro i Syrien. Turkiet är inte intresserat av att samverka med SDF i denna fråga,

utan har istället föreslagit olika lösningar på hur de själva kan bidra till att hålla hotet från IS under kontroll.²¹

Den senaste tidens händelser har föranlett att även Israel har kommit att bli en del av den turkiska hotuppfattningen. Det beror inte minst på Israels krig mot Hamas på Gazaremsan, men också på Israels framryckningar på syriskt territorium. Ankara menar att det utgör en destabiliserande faktor för den HTS-ledda övergångsregeringens ansats att konsolidera sin kontroll över hela Syrien. Israels uttryckliga stöd för kurdiskt självbestämmande i nordöstra Syrien är ytterligare en faktor. Turkiska regeringsrepresentanter har under hösten 2024 upprepade gånger uttryckt att Israel kan utgöra ett direkt hot mot landet, och anser att Israel har en expansionistisk agenda som utgör ett nationellt problem för Turkiet.²²

För Israels del utgör Iran och dess proxygrupper fortsatt det främsta hotet mot landets säkerhet. Detta gäller framför allt Hizbollah, som emellertid har försvagats till följd av Israels krig mot gruppen i Libanon, liksom Assadregimens fall, som brutit den landkorridor Hizbollah hade till Iran. Det iranska hotet har dock riktat sig mot Israel på fler fronter samtidigt. Israel behöver även väga in iranskt stöd till Israelfientliga grupper utöver i Libanon och Palestina, såsom i Jemen och Irak. Israel vill därmed undvika att någon av de grupper Iran stödjer får möjlighet att etablera sig i Syrien.²³ Givet den nya dynamik som håller på att ta form kan det inte uteslutas att det skapas en ny antiisraelisk front i Syrien, möjligen med turkiskt och rentav iranskt understöd, vilket Israel genom sin operation på Golanhöjderna anser sig ta höjd för.

Israel är till skillnad från Turkiet inte medlem i den globala koalitionen mot IS. IS har visat sig vara mindre hotfulla (eller effektiva i sina attacker) mot Israel än mot muslimska länder och därmed betraktar Israel inte IS som ett direkt hot mot landet i dagsläget.²⁴ Framväxten av jihadistiska grupper i Israels omedelbara närområde har dock lett till att jihadistisk terrorism har inkorporerats i landets underrättelsestrategi mot terrorism sedan 2015.²⁵ De jihadistiska elementen i *Southern Operations Room* ses dessutom med viss oro av Israel.²⁶ I det fall hotet från IS i Syrien återaktualiseras och Israel bedömer att det måste agera, skulle landet kunna samverka med kurdiska miliser.

Även om Iran är Israels huvudsakliga statliga fiende ingår även Turkiet i Israels hotuppfattning. I den så kallade Nagelkommittén, en statlig utredning om framtida försvarsplanering som publicerades i början av året, nämns Turkiet som konkurrent. Detta är fallet inte minst givet Turkiets ökade engagemang i Syrien till följd av

Irans kraftigt försvagade roll i landet. Även Turkiets stöd till Hamas vägs in. Det finns också en israelisk oro över att Turkiet eller åtminstone Turkietstödda grupper kan komma att hota israeliska intressen i närheten av (även söder om) Golanhöjderna. Givet att Israel har flera aktiva fronter samtidigt kan man dock fråga sig om landet har förmåga eller vilja att utmana Turkiet i dagsläget.

MÖJLIGA UTFALL FÖR DEN FRAMTIDA ISRAELISK-TURKISKA DYNAMIKEN

Nedan redovisas ett antal möjligheter och utmaningar för den israelisk-turkiska dynamiken efter maktskiftet i Syrien. Givet den intensiva händelseutvecklingen kan förutsättningarna för dessa snabbt komma att förändras. Punkterna som listas nedan är ett antal möjliga utfall och är varken uttömmande eller inbördes rangordnade. Huruvida enstaka eller flera punkter inträffar samtidigt har sannolikt stor inverkan på hur snabbt en händelseutveckling kan eskalera. De utmaningar som listas är exempel på områden där spänningar kan uppstå givet konkurrerande israeliska och turkiska intressesfärer. På motsvarande sätt kräver de möjligheter som listas nedan ett mått av politisk vilja i såväl Turkiet som i Israel. Dessa utfall bör betraktas som exempel på olika spår som är värda att bevaka och/eller studera närmare längre fram.

Utmaningar

1. Intrång i varandras intressesfärer i Syrien

Till följd av diskrepansen i ländernas hotuppfattningar samt de åtgärder länderna vidtar för att hantera hoten, är en central risk i den turkisk-israeliska dynamiken att det ena landet tränger sig in i det andra landets intressesfär. För Turkiets del skulle det i första hand innebära att Israel fördjupar sitt engagemang med de kurdiskledda grupper som Turkiet anser utgör ett hot. Det kan också handla om att Israel samarbetar med andra grupper i Syrien som Turkiet kan uppfatta hotar HTS pågående försök att konsolidera makten i landet, vilket i förlängningen hotar turkiska intressen. För Israels del kan det innebära att Damaskus – och i förlängningen Turkiet – stödjer Hamas och andra palestinska grupper i Syrien som Israel betraktar som ett hot. En ytterligare risk är att Turkiet via sitt luftrum möjliggör för iranska vapen att nå Hizbollah i Libanon, och därmed upprätthåller den länk mellan Iran och Libanon som HTS bröt i samband med maktövertagandet i Damaskus. I det fall Hamas eller Iranstödda grupper organiserar sig i närheten av Golanhöjderna skulle vapenleveranserna även kunna nå dit. Vidare kan friktion mellan länderna uppstå om Turkiet som aviserat ökar sin militära närvaro i Syrien i

syfte att träna och utrusta den HTS-ledda syriska armén, liksom om Turkiet etablerar en militärbas i framför allt de södra delarna av landet.

2. Missförstånd kan leda till militär konfrontation

Givet rådande omständigheter med skärpt politiskt tonläge och uppdaterade hotuppfattningar i förhållande till Syrien kan det inte uteslutas att israeliska och turkiska styrkor riskerar att konfrontera varandra militärt. Det är sannolikt att Turkiet rör sig mot ökat militärt samarbete med det nya styret i Damaskus och till och med upprättar någon form av närvaro i anslutning till Golanhöjderna och/eller i närheten av israeliskt territorialvatten. Israel brukar i regel vidta militära åtgärder för att signalera budskap till sina rivaler. Det är dock mer troligt att en konfrontation sker på grund av missförstånd snarare än intention, exempelvis i brist på fungerande kommunikationskanaler. Det torde således ligga i båda ländernas intressen att etablera en säkerhetsmekanism, för att undvika direktkonflikter i Syrien.

3. Hemmaopinionen

För såväl Israels premiärminister Benjamin Netanyahu som Turkiets president Recep Tayyip Erdoğan är det en prioritet att kunna legitimera sin politik genom val och folkligt stöd. Turkiets samverkan med HTS har brett inrikespolitiskt stöd. Däremot fick regeringen i Ankara omfattande kritik för sina förbindelser med Israel, framförallt efter händelserna den 7 oktober 2023, vilket kom till uttryck i de turkiska lokalvalen under i mars 2024, då Erdoğan's AKP backade i flera centrala städer och kritiserades för att inte ha brutit alla band med Israel. I Israel gäller dock det omvända. Den israeliska regeringen har visst inrikespolitiskt stöd för att samverka med Turkiet, även om stödet ser ut att ha försvagats jämfört med föregående år.²⁷ Desto mer osäkert är hur hemmaopinionen i Israel ser på samverkan med HTS i Syrien, vilket i sin tur kan påverka förutsättningarna för samverkan mellan Israel och Turkiet, och rentav leda till fördjupad friktion.

Möjligheter

1. Politisk stabilisering i Damaskus

En stabil, pålitlig och förutsägbart regering i Syrien ligger i både Israels och Turkiets intresse. För det krävs en ordnad institutionell övergång av såväl landets civila administration som militära styrkor, samtidigt som de många osäkerhetsfaktorer som just nu präglar landet löses. Detta kan både Israel och Turkiet bidra till,

om än på olika sätt. För Turkiets del skulle det bland annat innebära fortsatt stöd för HTS, träning av och utrustning till den nya syriska armén, samt utförande av infrastrukturprojekt och rekonstruktionsinitiativ. Israel skulle kunna bidra med diplomatiskt stöd, samt med att assistera genom tredje part, till exempel Förenade Arabemiraten, i diverse rekonstruktionsinitiativ, exempelvis vatteninfrastruktur och vattendiplomati.

Det ligger i både Israel och Turkiets intresse att försöka konsolidera HTS alltmer teknokratiska profil och distansera gruppen från dess salafist-jihadistiska ursprung. Om Turkiet kan förmå HTS att utöva en relativt sett moderat version av islamism i Syrien kan det ge landet visst internationellt erkännande för att ha bidragit till att distansera HTS från dess ursprung. Samtidigt skulle det kunna tas som intäkt för en fungerande styrningsmodell, med det Erdoğan's *Adalet ve kalkınma partisi* (sv. Rättvis- och utvecklingspartiets, AKP:s) version av politisk islam som förebild. För Israels del handlar det om att ett salafist-jihadistisk styre i Syrien förmodligen skulle utgöra ett hot.

2. Hållbar lösning på konfliktdynamiken i norra Syrien

Både Israel och Turkiet kan, med olika medel, bidra till en hållbar lösning på den komplexa konfliktdynamiken i norra Syrien. Även om frågan är avgränsad rent geografiskt har den återverkan också utanför Syriens gränser. En varaktig lösning skulle kunna bidra till politisk stabilitet i Syrien (se ovan), men sannolikt också på sikt bidra till ökat politiskt och ekonomiskt inflytande för såväl Israel som Turkiet. Framtiden för norra Syrien befinner sig i ett i allt väsentligt formativt skede, och det pågår förhandlingar som involverar SDF, HTS, Turkiet, USA och Frankrike.²⁸ SDF för även samtal med det irakisk-kurdiska partiet *Partiya demokrat a Kurdistanê* (sv. Kurdistans demokratiska parti, KDP), som har förhållandevis goda relationer till Ankara. Någon form av samverkan mellan SDF och KDP skulle kunna mildra Turkiets inställning till självstyret i nordöstra Syrien. Det ligger även i Israels intresse att självstyret permanentas. Israel kan dock själv inte agera för att så ska ske annat än att framhålla det önskemålet till USA. Parallellt med detta pågår en process som involverar såväl regeringen i Ankara som PKK, vilken har potential att bidra till en långsiktig lösning av frågan, givet att den politiska viljan finns, liksom att risken för sabotage mot de pågående ansträngningarna kan minimeras. Exakt hur en sådan lösning kan se ut är svår att spekulera i, men den behöver av allt att döma inbegripa faktorer som gör att alla inblandade parter kan beskriva utfallet som en framgång.

3. Geopolitisk dimension

Assadregimens fall innebär en ny geopolitisk verklighet att förhålla sig till för aktörer även bortom Mellanöstern. Av olika anledningar och i olika utsträckning vill både Israel och Turkiet reducera utrymmet för externa aktörer att använda Syrien som en arena för egna intressen.

En central aktör, som själv har militär närvaro i landet, är USA. Det råder dock fortfarande osäkerhet om hur landets Mellanösternpolitik kan komma att utvecklas under den nytilträdde Trump-administrationen. I Rysslands frånvaro har dessutom det potentiella amerikanska handlingsutrymmet i Syrien ökat. Både Israel och Turkiet, som på olika sätt är allierade med USA, försöker sannolikt förmå USA att agera i linje med respektive lands intressen. Det återstår att se hur framgångsrika försöken blir. Samtidigt har Israel och Turkiet, i kraft av sina transaktionella relationer med Ryssland, potential att samordna kring förutsättningarna för framtida rysk närvaro i landet. I första hand handlar det framför allt om de ryska militärbasernas status i landet, men det kan också innebära att Israel och Turkiet kan påverka milisgrupper utanför HTS kontroll, såsom *Southern Operations Room* i södra Syrien.

Ökat handlingsutrymme har också gulfstaterna, som i kraft av sin ekonomiska styrka och i ljuset av minskat iranskt inflytande har förutsättningar att bidra till Syriens återuppbyggnad. Gulfstaternas engagemang skulle möjligen ske i viss konkurrens med Turkiet, som dock främst kan bidra till Syrien med sin militära kapacitet och det politiska inflytande som följer därav. För Israels del är vinsten desto mer oklar. Även om landet har blivit av med en Iranallierad granne är det inte säkert vad som väntar. Israel har goda förutsättningar att bidra till avspänning med Syrien via mellanhänder, kanske framför allt med hjälp av Förenade Arabemiraten. Om Saudiarabien och Israel återupptar sina försök att etablera diplomatiska förbindelser – i linje med Trumps önskemål – ökar förutsättningarna på sikt för Israel att etablera relationer med övergångsregeringen i Damaskus. Destinationen för Ahmed al-Sharaas första utlandsvistelse var Riyadh, vilket vittnar om Saudiarabiens betydelse för de nya makthavarna i Syrien. I den israelisk-turkiska dynamiken skulle en förbättrad israelisk-saudisk relation kunna stärka Israels ställning också i Syrien. ■

Slutkommentarer

- 1 *AlArabiya News* (2025). "Syria's president al-Sharaa in first speech: Will work on forming an inclusive government", 31 januari.
- 2 Syrian Democratic Forces (SDF) eller på svenska Syriens demokratiska styrkor, är en USA-ledd paraplyorganisation som består av ett antal miliser i nordöstra Syrien, där kurdiska Folkets försvarsenheter (*Yekineyen parastina gel*, YPG) är största och mest framträdande aktör.
- 3 Syrian National Army (SNA) eller på svenska Syriska nationella armén, är en Turkietstödd paraplyorganisation som består av ett antal miliser i norra Syrien.
- 4 Sharifi, Kian (2025). "Who is Ahmed Al-Awda, the man who could be a threat to Syria's new rulers?" *Radio Free Europe*, 17 januari.
- 5 För en redogörelse av HTS stegvisa avbrott från al-Qaeda och omvandling se t.ex. Carenzi, Silvia (2020). "A downward scale shift? The case of Hay'at Tahrir al-Sham", *Perspectives on Terrorism*, Vol. 14(6), s. 91-105; Keser, Ahmet, Fakhoury, Fareed (2025). "Hay'at Tahrir al-Sham (HTS) from an insurgent group to a local authority: Emergence, development and social support base", *Studies in Conflict and Terrorism*, Vol. 48(1), s. 46-66.
- 6 Yüksel, Engin (2019). "Strategic Turkish proxy Warfare in Northern Syria, back with a vengeance", Clingendael Institute, s. 13-14.
- 7 *Bloomberg* (2024). "Turkey May Shortly Remove New Syrian Leader From Terror List", 19 december; Ministry of Foreign Affairs (2024). Minister of Foreign Affairs Hakan Fidan met with Ahmad al-Shera, Leader of the New Syrian Administration, 22 december 2024, Damascus.
- 8 Soyulu, *Ragıp* (2025). "Turkey offers military aid to Syria for counterterrorism during unprecedented Ankara visit", *Middle East Eye*, 15 januari; *Haber Global* (2024). "Bakan Güler: Suriye'de yeni yönetime şans vermek gerek" [Minister Güler: Det är nödvändigt att ge en chans till den nya administrationen i Syrien], 15 december; *TRHaber* (2025). "Türkiye ile Suriye'den ortak savunma anlaşması! Suriye ordusu eğitilecek, iki askeri üs kurulacak" [Gemensamt försvarsavtal mellan Turkiet och Syrien! Syriska armén ska utbildas, två militärbaser ska upprättas], 2 februari.
- 9 *Daily Sabah* (2025). "Türkiye says all Syrian armed groups must join state army", 27 januari.
- 10 *CNN Türk* (2024). "Suriye'nin yeniden inşası nasıl olacak? Türk iş dünyasından açıklama var", [Hur kommer Syrien att återuppbyggas? Det finns ett uttalande från den turkiska affärsvärlden], 12 december.
- 11 Zaman, Amberin (2025). "Turkey, Kurd move toward peace deal as lawmakers meet with PKK leader Ocalan", *Al-monitor*, 22 januari.
- 12 The Meir Amit Intelligence and Terrorism Information Centre (2024). "The rebel attack in Syria: What does it mean for Israel", 6 december.
- 13 Se t.ex. Setton, Keren (2025). "Israel to keep troops in Syria after Assad's fall, Katz confirms", *Jerusalem Post*, 31 januari; Fink, Rachel (2024). "What Is Happening Between Israel and Syria on the Golan Heights?", *Haaretz*, 19 december.
- 14 Ayoub, Amine (2024). "Syrian rebels, al-Qaeda ties, and why Israel should worry", *Israel National News*, 10 december.
- 15 Cohen, Shirit Avitan, Kogan, Dudi (2025). "Israel concerned over Turkish moves in Syria", *Israel Hayom*, 8 januari.
- 16 För en diskussion om olika benämningar av proaktiv aggression, såsom förebyggande krigföring, som är ursprungligen ur *mabam*-konceptet på hebreiska se t.ex. Amr, Yossef (2021). "Military doctrines in Israel and Iran: A doctrinal hybridity", *The Middle East Journal*, Vol. 75(2), s. 250; "Address by the IDF Chief of the General Staff: The 14th Annual Conference," YouTube, 50:35, *Institute for National Security Studies*, 26 januari 2021.
- 17 Se t.ex. Shotter, James (2025). "Israeli military to hold on to Syrian territory indefinitely", *Financial Times*, 28 januari.
- 18 Bengio, Ofra (2025). "Why Syria's Kurds are Calling for a strategic Alliance with Israel", *Haaretz*, 14 januari.
- 19 Se t.ex. Bar'el, Zvi (2025). "Syria's Alawites Are Hoping for a Lifeline From Israel Following Assad's Toppling", *Haaretz*, 21 januari.
- 20 Se t.ex. Bengio, Ofra (2025). "Why Syria's Kurds are calling for a strategic alliance with Israel", *Haaretz*, 14 januari.
- 21 Reuters (2025). "Turkey ready to support Syria in managing Islamic State camps" <https://www.reuters.com/world/middle-east/turkey-ready-support-syria-managing-islamic-state-camps-2025-01-15/>
- 22 Se t.ex. *CNN Türk* (2024). "Bakan Güler: İsrail Türkiye'ye saldırabilir" [Minister Güler: Israel kan attackera Turkiet], 13 november; *Hürriyet* (2024). "TBMM kapalı (gizli) oturum nedir, ne demek? Konuşulanlar 10 yıl devret sırrı olarak kalacak!", [Vad betyder en stängd (hemlig) session i den turkiska stora nationalförsamlingen? Det som sades kommer att förbli en hemlighet i 10 år!], 8 oktober.
- 23 Om de olika Iranstödda grupperna se t.ex. Lane, Ashley (2023). "Iran's islamist proxies in the Middle East", *Wilson Centre*, 12 september.
- 24 Se t.ex. The Meir Amit Intelligence and Terrorism Information Centre (2024). "Summary of ISIS activity around the globe 2023", s.2. För bakgrund angående Israels syn på IS se t.ex. Etzion, Eran (2016). "Israel and ISIS – undercover enmity", *Middle East Institute*, 20 september.
- 25 Marteu, Elisabeth (2018). "Israel and the Jihadi threat", *Global Politics and Strategy*, Vol. 60(1), s. 87.
- 26 The Meir Amit Intelligence and Terrorism Information Centre (2024). "The power groups in Syria after the fall of the Assad regime", s.16.
- 27 Se t.ex. The Israeli Institute for Regional Foreign Policies (2024). "Israeli Foreign Policy Index 2024: Findings of the Mitvim Institute Survey", s. 6, 7, 32, 33.
- 28 Spicer, Jonathan, Gumrukcu, Tuvan, Gebeily, Maya (2025). "Negotiators zero in on potential deal to disarm Syria's last battleground", *Reuters*, 19 januari.

